

Saskarsmes psiholoģija - raksturs

Regīna Borneo

RAKSTURS

RAKSTURS=TEMPERAMENTS+AUDZINĀŠANA

- Raksturs nav iedzimts, tas veidojas galvenokārt audzināšanas rezultātā – apstākļi, kuros bērns uzaug.
- Raksturs veidojas pakāpeniski pirmajos dzīves gados un beidzas apmēram 17-18 g.v.
- pamatā raksturs paliek nemainīgs, var tikai izcelt vai bremzēt kādas citas rakstura īpašības.

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

HIPERTĪMAIS TIPS

- Pastiprināta aktivitāte, darbīgums iniciatīva, uzņēmība, neatlaidība mērķu sasniegšanā;
- Parasti pacilāts, možs noskaņojums;
- Reti par kaut ko sūdzās;
- Uz visu skatās optimistiski, atrod izeju jebkurās dzīves situācijās;
- Necieš, ja kāds sēž un neko nedara;
- Nešanas piespiedu bezdarbību un jebkādas ierobežojumus.

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

SENSITĪVAIS TIPS

- Emocionāli jūtīgi, viegli aizvainojami;
- Smagi pārdzīvo pāridarījumus, krīzes, traģiskus notikumus;
- Smagi pārdzīvo, ja kaut ko nav izdarījuši, nav tikuši galā;
- Ir izteiktas estētiskās intereses, vajadzības, mīl dabu;
- Piemīt zināms sentimentālisms

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

TRAUKSMAINAIS TIPS

- Viens no sensitīvā tipa variantiem;
- Nedroši, svārstīgi, nespēja aizstāvēt savas intereses, viedokli;
- Uzmācīgas domas, ka var notikt kaut kas slikts;
- Reizēm piemīt ārēja bravūra, bet tā ātri noplok.

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

DEMONSTRATĪVAIS TIPS

- Ļoti plaši izplatīts, to nostiprina ģimene un sabiedrība;
- Uzvedība atgādina histērijas slimnieka uzvedību, bet viņi ir veseli;
- Vēlas atstāt iespaidu uz cilvēkiem;
- Uz līdzenas vietas var izdomāt melus... un melus
- JA MANI NEMĪL, LAI MANI IENĪST, BET TIKAI LAI MANI NEIGNORĒ!

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

DISTĪMAIS TIPS

- Nomākti, pat drūmi, ļoti nopietni;
- Tendence pievērst uzmanību dzīves ēnas pusēm;
- Kritiski noskaņoti pret visu un visiem, bet paši ir bezdarbīgi;
- Parasti necenšas neko reālu uzsākt un pabeigt – tāpat nekam nav jēgas;
- ĒZELĪTIS NO “VINNIJA PŪKA”!

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

CIKLOTĪMAIS TIPS

- Regulāra garastāvokļa, noskaņojuma maiņa un tā nav atkarīga no konkrētiem apstākļiem vai iemesliem;
- Īpaši izteikts bioloģiskais ritms;
- Tumšie brīži mainās ar gaišajiem

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

RIGIDAIS TIPS

- Neelastīgs, inerts – “iestrēgstošais tips”;
- Reizēm tos dēvē par fanātiķiem;
- Viņi var būt asēsti ar kādu ideju, domu un cenšas to realizēt par katru cenu;
- Cilvēki, kas uzskata, ka viņiem ir nodarīts pāri;
- Ļoti grūti viņus pārlicināt un tie var kļūt pat agresīvi

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

PEDANTISKAIS TIPS

- Pārspīlēta kārtības izjūta;
- Pastiprinātas rūpes par savu veselību;
- Var būt agresīvi, ja tiek izjaukta viņu pierastā dzīves kārtība;
- Vajadzīga ārējā kārtība, kas liek savākties viņu iekšējai visai juceklīgai un haotiskai pasaulei

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

EKSALTĒTAIS TIPS

- Nosliece uz afekta stāvokļiem – nonākšanai emociju varā, kad sašaurinās cilvēka spriešanas, domāšanas un uztveres spējas;
- Tad, kad ir afekta stāvoklī, šā tipa pārstāvjiem var būt radošie brīži;
- Garastāvokļa svārstībām ir vajadzīgs iemesls, kaut vai patsniecīgākais

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

UZBUDINĀMAIS TIPS

- Nespēj kontrolēt savas negatīvās emocijas, jutas;
- Ir sadistiskas tieksmes, gandarījumu sagādā citu ciešanas;
- Šim tipam audzināšnas nozīme ir maza, to veicina iedzimtība vai dzemdību, zīdaiņa vecuma galvas traumas;
- Var būt ļoti mīļi un iztapīgi pret tiem, no kā kaut ko grib dabūt, iegūt, it kā dzīvo dubultu dzīvi

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

ŠIZOĪDAIS TIPS

- Atrautība no realitātes, atsvešinātība;
- Nosliece uz filozofēšanu, runāt par abstraktām lietām, neskaidri izteikties;
- Bieži ir intelektuāli attīstīti, bet problēmas rada darbs ar cilvēkiem;
- Grūti izprotami, jo uzvedība var būt ļoti pretrunīga – vienā brīdī nejūtīgi, vēsi, bet pēc brīža ļoti emocionāli, viegli aizvainojami;
- Bērņus interesē tas, par ko interesējas pieaugušie

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

NARCISTISKAIS TIPS

- Vēlas pastāvīgi atrasties uzmanības centrā – sevis cildināšana, slavināšana, pat dievināšana;
- Necieš nekādu kritiku, nepieņem labvēlīgu palīdzību;
- Nereti piemīt izcilas spējas, kuras netiek realizētas, viņi tās pārspīlē;
- Neadekvāti augsts pašvērtējums;
- Parasti vīrieši ar aplidotāju baru, kuru pievelk viņu neparastums un neikdienišķums

RAKSTURA TIPU KLASIFIKĀCIJA

SOCIĀLI NEADAPTĪVAIS TIPS

- Vīrieši – 3:1, parasti no lielām pilsētām un no trūcīgām ģimenēm;
- Nespēj ilgstoši noturēties vienā darbavietā – aiziet paši vai tiek atlaisti, var ilgi nestrādāt;
- Bezatbildība finanšu lietās, bezatbildīgi aizņemoties naudu – neticēt vārdiem, solījumiem;
- Uzvedība uz likuma pārkāpuma robežas, vai sīki pārkāpumi, nedomā ne par savu, ne citu dzīvību;
- Sānsoļu mīļotāji un slikti vecāki saviem bērniem

PALDIES PAR UZMANĪBU!

